

WERKVORM GEVOELEN EN GEDACHTEN

De buurtwerf

Duur: 45' (activiteit: 15' en debriefing: 30')

Materiaal	Lesfiche, filmpje, link website
Werkwijze	klassikaal, spel
Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> a) Studenten ervaren en erkennen het belang van gevoelens en gedachten. b) Studenten kunnen genuanceerd reflecteren over het belang van gevoelens en gedachten van kinderen (in de klas, op school...) c) Studenten zijn vertrouwd met concrete werkvormen om op een participatieve manier zicht te krijgen op de state-of-mind van alle studenten (check-in, buurtwerf,...). d) De studenten staan stil bij het belang van gevoelens en gedachten en de impact hiervan op gedrag. e) De studenten worden bewust van de psychosociale dynamica van inclusie/uitsluiting, samenwerking/competitie, discriminatie en vooroordelen. f) De studenten leren reflecteren over hun eigen attitudes, overtuigingen en waarden. g) De studenten verwerven nieuwe vaardigheden en ontwikkelen kennis over belangrijke concepten i.v.m. interculturele competentie zoals identiteit, discriminatie, anders-zijn, empathie, diversiteit, samenwerking en onderlinge afhankelijkheid. h) Studenten leggen de link tussen het thema gedachten en het kinderrechtenverdrag.

Samenvatting	<p>Dit is een ervaringsoefening die werkt als een eyeopener: studenten kunnen zich bewust worden van onbewuste groepsprocessen en de eigen individuele denkprocessen en strategieën.</p> <p>Vanuit de ervaring van de oefening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maken de studenten kennis met belangrijke concepten van interculturele competentie zoals identiteit, discriminatie, anders-zijn, empathie, diversiteit, samenwerking en onderlinge afhankelijkheid - reflecteren studenten over eigen attitudes, overtuigingen en waarden - worden ze bewust van psychosociale dynamica van inclusie/uitsluiting, samenwerking/competitie, discriminatie en vooroordelen
---------------------	--

Benodigdheden	<ul style="list-style-type: none"> • een open ruimte • stickers van vier kleuren • flip-chart of bord
Verloop	<p>Vraag de studenten om een kring te vormen. Geef volgende instructies:</p> <p><i>"We gaan een oefening starten. Het is absoluut verboden om te spreken tijdens de oefening."</i></p> <p><i>"Eerst zal ik je vragen om je ogen te sluiten en kort daarna zal ik je uitnodigen om ze weer te openen. Maar nog steeds mag je dan niet spreken. Het is heel belangrijk dat je helemaal niet spreekt gedurende de volledige oefening. Okee? Willen jullie dan aub je ogen sluiten."</i></p> <p>Plak dan in stilte de kleine gekleurde stickers op het voorhoofd van de studenten volgens een bepaalde verdeling. Bijv. bij een groep van 20 studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meerderheid = blauwe stickers (8 studenten) • tweede meerderheid = groene stickers (6 studenten) • eerste minderheid = gele stickers (3 studenten) • tweede minderheid = rode stickers (2 studenten) • één student krijgt geen sticker <p>Het aantal stickers van elke kleur is bedoeld om sociale ongelijkheid uit te beelden. Normaal gezien zullen studenten in de meerderheidsgroepen zich zelfzekerder voelen dan de anderen en zullen de neiging vertonen om een leidersrol op zich te nemen in het uitvoeren van de opdracht.</p> <p>Geef volgende instructie aan de groep:</p> <p><i>"Wanneer ik de toestemming geef, zal je je ogen mogen openen, maar je mag nog steeds niets zeggen. Jullie opdracht zal zijn om je in groepen te verdelen (Zeg dit tweemaal zeer duidelijk). Nu mag je je ogen openen... en groepjes maken."</i></p> <p>Het formuleren van de opdracht is heel belangrijk. Alhoewel de studenten niet gevraagd wordt om volgens kleur te groeperen, doen ze dat gewoonlijk wel, omdat de begeleider geen criteria of instructie gegeven heeft voor het groeperen. Door de gewoonte van mensen om alles in hun omgeving te classificeren, zal de groep zich spontaan opdelen in subgroepen van blauw, groen, geel en rood, en de student zonder sticker alleen en geïsoleerd achter laten.</p> <p>Laat de groep zo lang werken als het comfortabel aanvoelt. Als begeleider observeer je het gedrag en de attitudes van de studenten: maak notities om te gebruiken bij de debriefing.</p> <p>Tijdens de oefening stellen de studenten vast dat ze op elkaar moeten rekenen om de taak te kunnen volbrengen, vermits ze niet weten wat er op hun voorhoofd kleeft. Alleen de anderen kunnen zien bij welke kleur ze horen en er mag niet gepraat worden. Het duurt gewoonlijk 10 à 15 minuten om de taak op te lossen. Er is vertrouwen, samenwerking en creativiteit nodig om de opdracht te volbrengen. Het is een zeer krachtige oefening en de debriefing</p>

brengt altijd veel materiaal naar boven voor reflectie.

Debriefing.

Laat de studenten ter plaatse staan, en stel volgende vragen om de reflectie en discussie te voeden:

"Hoe voelde je je toen je je ogen gesloten had?"

De studenten kunnen nadenken over hun ervaring tijdens dit deel van de activiteit: niet kunnen spreken, blijven staan zonder de anderen te kunnen zien. In vele gevallen ontstaat er een discussie over het leven met beperkingen en hoe het in het echte leven moet voelen in zulke situatie. Sommigen kunnen dit deel bedreigend vinden en zich ongemakkelijk voelen.

"Wat was je eerste reactie toen je je ogen opende?"

Over onze gevoelens kunnen spreken is een belangrijke component bij het leren en het ontwikkelen van interculturele competenties. Vele gevoelens kunnen hierbij aan bod komen: eenzaamheid, zich verloren voelen, of helemaal tegenovergestelde gevoelens - over hoe we ons voelen wanneer we ons bewust worden dat we beoordeeld worden op basis van criteria die we zelf niet kennen. Naargelang de inbreng van de studenten, kan je als begeleider concepten aanbrengen zoals identiteit, discriminatie, het idee van anders-zijn, het beeld dat je hebt van de kijk van anderen op jou.

"Hoe voelde het om niet te kunnen/mogen spreken?"

De groep kan vergelijkingen maken met het echte leven. Vaak gaat dit over situaties waarbij men zich machteloos voelt wanneer men zich niet verstaanbaar kan maken, of over situaties met taalbarrières en over non-verbale communicatie.

"Aan welke strategieën dacht je om de taak uit te voeren?"

Door te discussiëren over de instructies en hoe die begrepen werden, zullen studenten zich geleidelijk aan realiseren welke soorten gedrag ze vertoond hebben in de groep. Ze zouden moeten begrijpen -tijdens de bespreking- dat ze alternatieve manieren van groepsvorming hadden kunnen kiezen, en dat niets in de instructies door de begeleider hen gewezen heeft naar een indeling in blauwe, groene, gele en rode groepen. Ze hadden veel verschillende soorten groepen met de gegeven kleuren kunnen vormen, (bijv. regenboog-groepen waarbij ze verschillen binnen de groep aanvaarden) of ze hadden kunnen beslissen om niemand alleen te laten en de kleurloze op te nemen in gelijk welke groep.

Deze vraag is cruciaal in het leerproces van de studenten, om hen te brengen tot het inzicht hoe ze tot bepaalde conclusies kwamen, of om kritisch hun neiging tot afscheiden te analyseren, om te reflecteren over het onbewuste niveau waarop ze beslissingen nemen en om te begrijpen waarom ze bepaalde strategieën kozen en geen andere.

De groep kan dan verder ontwikkelen door te onderzoeken welke andere opties ze hadden kunnen kiezen.

	<p>Als begeleider kan je kiezen om meer toelichting te geven over een aantal elementaire concepten van interculturele competentie (empathie, diversiteit, samenwerking, onderlinge afhankelijkheid) over attitudes, vaardigheden en kennis die leiden tot gedrag dat mensenrechten en sociale inclusie bevordert.</p> <p><i>"Waaraan denk je als je dit vergelijkt met situaties in het echte leven? Met situaties in je klas of op je school. En in de ruimere samenleving?"</i></p> <p>Op dit punt kunnen studenten beginnen met transfers te maken naar verschillende contexten en wat ze net geleerd hebben toe te passen op hun eigen ervaringen, gesprekken en situaties. Vaak leidt de discussie naar inzichten in de implicaties van zowel zichtbaar als verborgen discriminerend gedrag in kleine groepen, sociale groepen en op mondiaal niveau.</p> <p>AFSLUITER</p> <p>Als afsluiter nemen de studenten de kinderrechtschijf of het overzicht van de kinderrechten erbij. Ze overleggen hoe ze deze werkvorm kunnen linken aan een rechtenperspectief, mensenrechten, kinderrechten en het Kinderrechtenverdrag. Als leidraad hiervoor kan je terecht in onze korte handleiding vanaf pagina 2.</p>
Tips	<p>De meeste groepen slagen in de opdracht, maar soms heeft een groep zodanig problemen om samen te werken dat ze niet tot een oplossing komen. In dit geval moet je als begeleider proberen aan te voelen wanneer het een goed moment is om de activiteit te beëindigen.</p> <p>Maak notities op een flip-chart of bord bij het toelichten van bepaalde concepten. Het is aangewezen om op voorhand een samenvatting/ hand-out klaar te hebben van de inzichten die je zeker wil meegeven.</p>
Bron methodiek	<p>Vormen vzw in opdracht van Plan België voor Module kinderrechteneducatie Leerkrachtenvorming (UNICEF - PLAN België). Leidraad deel 2: Omgaan met diversiteit: ontwikkelen van interculturele competenties.</p> <p>Bron: Huber J. (2014) Developing intercultural competence through education; Pestalozzi series n°3; CoE</p>